

Soten valinnanvapauskokeilut vauhdissa: alustavia havaintoja kokeilualueilta

Laajentuva valinnanvapaus sotessa: kokeiluilla kohti tietoon perustuvia päätöksiä

Laajentuva valinnanvapaus sote-palveluissa on merkittävä uudistus, jonka vaikutuksista meillä ei vielä ole tietoa.

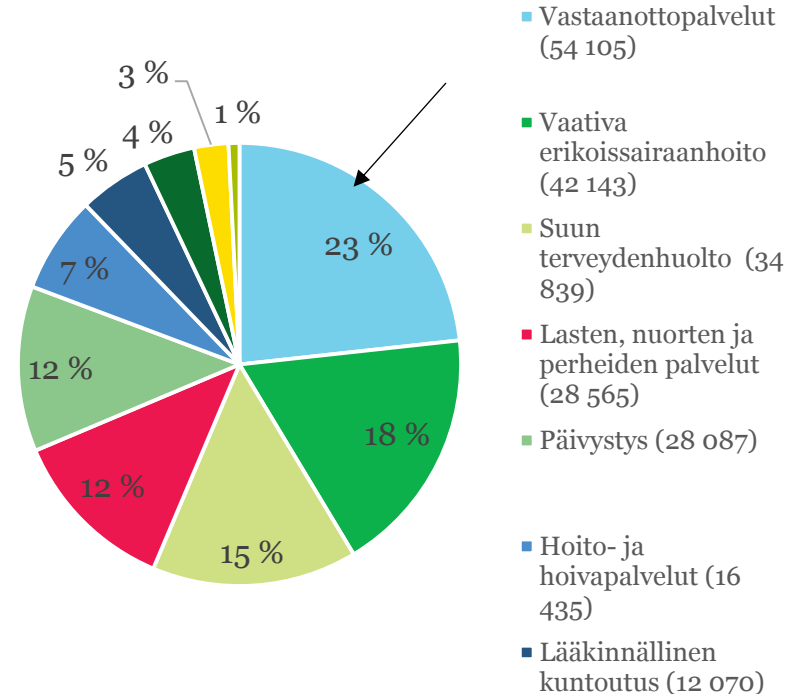
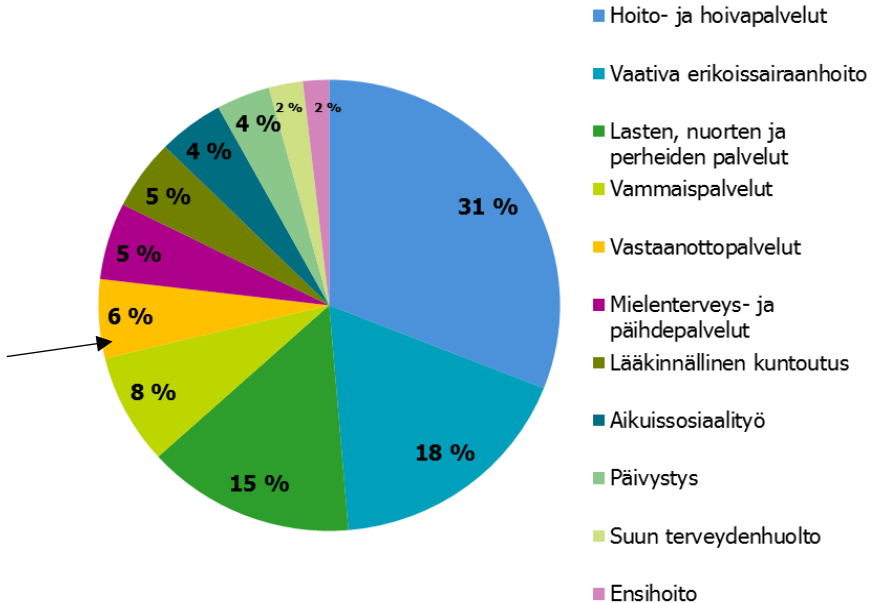
Tätä tietoa hankkiaksemme tarvitsemme kokeiluja, jotka luovat pohjaa toimintamallien, ajattelutapojen ja toimintakulttuurin muutokselle.

Valinnanvapauden piiriin tulossa vain osa palvelutuotannosta

Esimerkki: Nettokustannukset ja asiakasmäärät (Eksote)

EKSOTE
YHTEENSÄ 366 428 004 €

Palvelusetelikokeilut ts. valinnanvapauskokeilut

- Osa hallituksen Palvelut asiakaslähtöiseksi –kärkihanketta
- Tuottaa tietoa sosiaali- ja terveystalouden valinnanvapautta koskevaan valmisteluun
(Valinnanvapauslain valmistelu 07-11/2017, lakiesitys eduskunnalle 03/2018, 05/2018 lait hyväksytään sis. sote ja maakuntaudistus, 01/2020 lait astuvat voimaan)
- Käyttäjä voi itse valita palveluiden julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin tuottajan
- Tavoitteena on löytää kokonaistaloudellisesti tarkoituksenmukainen, yhdenvertaiseen hoitoon ja palveluun pääsyn mahdollistava, asiakkaiden osallistumiseen ja palvelutuotannon kehittämiseen kannustava malli

Valinnanvapauskokeilut 2017-2018

kokeilualueiden painopisteet

- **Keski-Uudenmaan sote:** tuottajien korvausmalliin sisältyvän bonus-sanktio - elementin käyttö sekä henkilökohtaisen budjetin käyttö jatkopalveluissa
- **Hämeenlinna:** tuottajien korvausmalliin sisältyvän ikäryhmäpainotteisen kapitaatiokorvauksen käyttö sekä sähköisten omahoitopalvelujen kytkeminen valinnanvapauspalvelujen yhteyteen
- **Jyväskylä:** yritys- ja järjestöyhteistyö, jossa osapuolten kesken kehitetään mm. valinnanvapauden piiriin kuuluvaa palvelutuotetta, tuetaan pienten yritysten verkottumista sekä syvennetään järjestöjen roolia hyvinvoinnin edistäjinä
- **Tampere:** tuottajien korvausmalliin sisältyvän suoritepohjaisen elementin käyttö sekä palvelusetelin käyttö jatkopalveluissa
- **Ylä-Savon sote-kuntayhtymä:** haja-asutusalueen kokeilu suppeamman valikoiman palveluilla

Valinnanvapauskokeilujen sisällöt

Kokeilukohtaiset kapitaatiokorvaukseen sisältyvät palvelut	Keski-Uudenmaan sote <small>Keski-SOTE Uudenmaan</small>	Hämeenlinnan kaupunki 	Jyväskylän kaupunki 	Tampereen kaupunki 	Ylä-Savon SOTE
- Lääkärin vastaanotto	✓	✓	✓	✓	✓
- Sairaanhoidajan ja/tai terveydenhoitajan vastaanotto	✓	✓	✓	✓	
- Mielensterveys- ja päihdepalvelut		✓		✓ **)	
- Sosiaaliohjaus		✓	✓	✓**)	
- Laboratorio	✓	✓	✓		✓
- Kuvantamispalvelut	✓	✓	✓		✓
- Fysioterapia				✓**)	✓
- Jalkaterapia ja ravitsemusterapia					✓
Asiakas voi vaihtaa palveluntuottajaa	6 kk välein	1 kk välein	6 kk välein	3 kk välein	1 kk välein
Kapitaatiokorvaus € / asiakas / vuosi	114,00-458,00*)	102,79 – 564,25*)	92,87 – 460,43*)	150,00 / 250,80**)	262,80
Palveluntuottajien listautuminen alkoi	maalis-huhtikuu 2017	tammikuu 2017	tammikuu 2017	helmikuu 2017	joulukuu 2016

- Kokeilussa palveluntuottaja tuottaa perustason vastaanottopalvelut niille asukkaille, jotka ovat sen valinneet. Huom. taulukossa ei ole esitetty Keski-Uudenmaan soten henkilökohtaisen budjetin osuutta.
- Tarvittaessa palveluntuottaja ohjaa asiakkaan julkiselle palveluntuottajalle, mikäli asiakas tarvitsee muita kuin kokeiluun kuuluvia palveluita
- Palveluntuottaja voi tarjota asiakkaille myös erillisiä lisäpalveluita, joiden kustannuksista asiakas vastaa itse

*) Kokeilukohtaisen kapitaatiokorvauksen määrä per rekisteröitynyt asiakas riippuu asiakkaan iästä.

***) Erillinen suoriteperusteinen korvaus

Mitä valinnanvapauskokeiluille kuuluu syyskuussa 2017?

	 Keski-Uudenmaan sote	 Hämeenlinnan kaupunki	 Jyväskylän kaupunki	 Tampereen kaupunki	 Ylä-Savon SOTE
Kokeilussa mukana olevan väestön määrä	200 000	18 000	62 000	22 700	38 500
Yksityisten palveluntuottajien määrä	3 (6 toimipistettä)	5	2	3 (4 toimipistettä)	3 (5 toimipistettä)
Aktiivisen valinnan tehneiden/ vaihtajien lukumäärä	3 317	2284	2441	1823	3270
% väestön määrästä	1,7	12,7	3,9	8	8,5 Kiuruvesi 26 %

Kokeilussa mukana olevat yksityiset palveluntuottajat

Keski-Uusimaa

- Lääkärikeskus Aava
(3 toimipistettä; Hyvinkää, Järvenpää ja Tuusula)
- Mehiläinen (1 toimipiste; Hyvinkää)
- Terveystalo (2 toimipistettä; Hyvinkää ja Mäntsälä)
- Diagnos Terveyspalvelut tulossa mukaan syksyllä 2017
(aikataulu ei vielä selvillä)

Hämeenlinna

- Ilveskoti
- Juho Nummenmaa
- Linnan Klinikka, Tuulosen toimipiste
- Mehiläinen
- Terveystalo

Jyväskylä

- Mehiläinen
- Medics24
Pihlajalinna (1.11.2017 alkaen)

Tampere

- Pihlajalinna (2 toimipistettä; Koskiklinikka ja Kangasala)
- Johanneksen klinikka
- Mehiläinen

Ylä-Savo

- Kunnanlääkärit Kiuruvesi Oy
- Kunnanlääkärit Sonkajärvi Oy
- Terveystalo (3 toimipistettä; Iisalmi, Sonkajärvi ja Vieremä)

Kokeilu on poikinnut yrittäjyyttä yllättäville alueille

En muista, milloin Kiuruveden kaupungintalolla olisi ollut yhtä paljon ihmisiä kuin viikko sitten lääkäriasema Kunnanlääkärit Kiuruvesi Oy:n avajaisissa. Kiuruvesi on ottanut tulevaan Sote-uudistukseen liittyvän Ylä-Savon Soten alueelle tulleen valinnanvapauskokeilun ilolla vastaan.

Soten valinnanvapauskokeilu toi Kunnanlääkärit Kiuruvedelle

28.12.2016 Jaana Selander

ELÄKELÄINEN Leena Hakula (84) pysähtyy kaupungintalon edustalla jututtamaan kunnanlääkäri Marja-Terttu Huuhtasta ja Harri Haimakaista. Kunnanlääkärit Kiuruvesi Oy:n lääkäri-yrittäjät Huuhtanen ja Haimakainen ovat katsastamassa tulevia yksityisen lääkäriaseman tiloja, jotka avataan tammikuussa kaupungintalossa.

HAKULA sanoo, että uusi yksityinen lääkäriasema on enemmän kuin tervetullut Kiuruvedelle, sillä vaivoja riittää ikäihmisillä moneen lähtöön. Tosin hän ei ole paljon lääkäreitä tarvinnut.

KUNNANLÄÄKÄRIT Kiuruvesi Oy tulee tarjoamaan kiuruveitsille ja Ylä-Savon Sote -kuntayhtymän muiden läsenkuntien (lisämieli, Sonkajärvi ja Vieremä) asukkailla samat perusterveydenhuollon palvelut kuin Ylä-Savon Sote -kuntayhtymä tammikuusta alkaen.

Jo sadat käyttäneet valinnanvapautta

Kunnanlääkäreiden vastaanotto on kaupungintalossa, kuvassa kunnanlääkäri Harri Haimakainen ja Marja-Terttu Huuhtanen.
08.02.2017 Jaana Selander

KUNNANLÄÄKÄREIDEN toiminta on lähtenyt Kiuruvedellä käyntiin positiivisesti, kertoo kunnanlääkäri Sami Salminen, yksi lääkäriaseman osakaslääkäreistä.

– Joku asiakas oli ihmeissään, että voiko lääkärisää olla tällaista, kun hörpimme odotustilassa asiakkaiden kanssa kahvia. Kyllä voi, haluamme kohdata ihmiset ihmisinä, emme etäisenä organisaationa. Kiuruvetiset ovat olleetkin varsin positiivisesti liikkeellä ja meille on jäänyt todella positiivinen kuva paikkakuntalaisista. Marttikaisen Sirpa, jonka saimme onneksemme palvelupäälliköksi, on ollut todella aivokas lisä tiimiimme. Salminen jatkaa.

Kunnanlääkäreille on kertynyt tammikuun puolenvälin jälkeen, jolloin lääkäriasema avautui, muutamia satoja listautuneita.

– Edelleen toki toivomme lisää asiakkaita, että saamme toiminnan vakaaksi ja voimme katsoa tulevaisuuteen. Nykyisellä asiakasmäärällä toiminta ei ole vielä tarpeeksi kestäväällä pohjalla, mutta uskomme, että ihmiset löytävät palvelumme ja lisää listautuneita tulee. Viimeiset viikot olemme saaneet listautuneita joka päivä lisää. Otamme myös erittäin mielellämme vastaan kehitysehdotuksia asiakkailtamme, mikäli toiminnassamme on jotain mihin kaivataan parannusta. Salminen viestittää.

Uusia toimintamallejakin on syntynyt – tosin vielä niukasti

Ammattilaiset

Palvelut

Lähiklinikka

Valinnanvapaus

Mikä online-lääkäri?

Artikkelit

Kameratesti

Yhteystiedot

Heti hoitoon.

MEDICS24® Asiakaspalvelu ▾

Vaivattomuus

Videovastaanotollamme pääset lääkäriin mistä tahansa, vaikka kotisohvaltasi.

Etsit yleis- tai erikoislääkäriä, psykologia tai muuta ammattilaista, meiltä löydät heidät. Saat reseptit lähiapteekkiisi sekä hoidamme

laboratoriopalvelut ja magneettikuvaukset

Helppo

Toimitamme reseptit lähiapteekkiisi sekä hoidamme laboratoriopalvelut ja magneettikuvaukset. Valitset vain ammattilaisen, maksat ja olet valmis etäkonsultaatioon.

Jos palveluntarjoajasi ei löydä sinua asiassasi, voit hakea uudelleenkäyttökortin palvelussam

Tervetuloa! Voimmeko olla avuksi? Aloita antamalla nimesi ja sähköpostiosoitteesi.

Kirjoita kysymyksesi tähän, Enter lähettää...

Powered by: Smilee

Kokeilualueilla järjestetty lukuisia keskustelutilaisuuksia – viestintä korostuu

Valinnanvapaus – miten se vaikuttaa minuun?

Kiurusalissa oli useampi kymmenen uteliasta, kun sosiaali- ja terveystalveluiden valinnanvapaudesta järjestettiin keskustelutilaisuus. (Kuva: Aku Laatikainen)

Entä mitä kansalaiset ajattelevat valinnanvapaudesta?

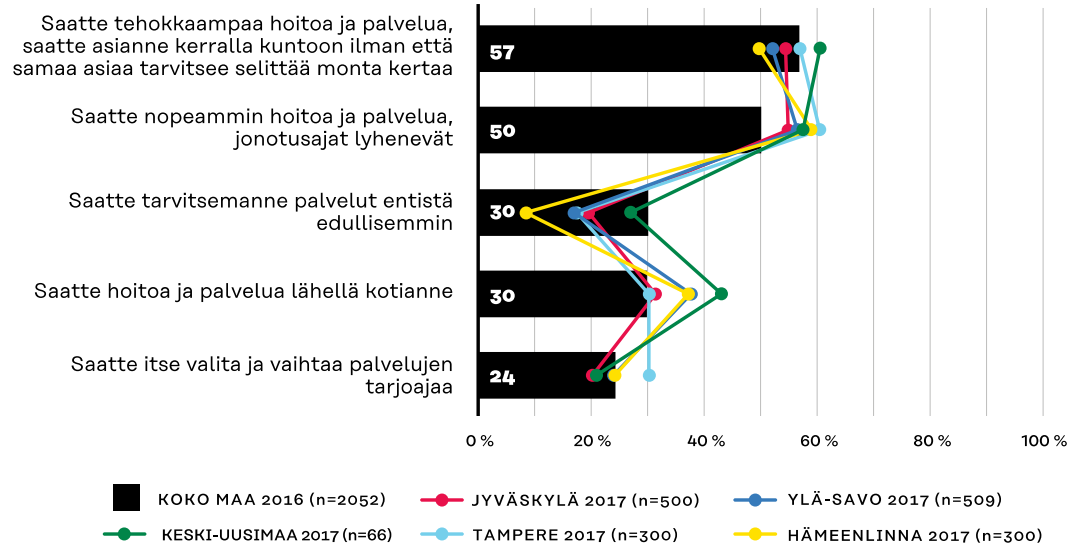
Sitran kansalaiskyselyjen tuloksia (syksy 2016 – kevät 2017)

SITRA

Eri asioiden tärkeys valinnanvapauskokeilussa

MITÄ ODOTATTE VALINNANVAPAUSKOKEILULTA? LUETTELEN TEILLE VIISI ASIAA. SANOKAA MIKÄ TAI MITKÄ NIISTÄ OVAT OMALTA KANNALTANNE ERITYISEN TÄRKEITÄ.

KOKO MAA 2016 (n=2052): Mitä odotat tulevalta, laajennetulta valinnanvapaudelta sosiaali- ja terveyspalveluissa? (1. tai 2. tai 3. tärkein asia)

Apuu arkeen

Eri kokeilualueiden vertailussa kärkiodotuksia ovat nopeampi hoitoon/palveluun pääsy ja jonotusaikojen lyheneminen sekä asioiden saaminen kerralla kuntoon.

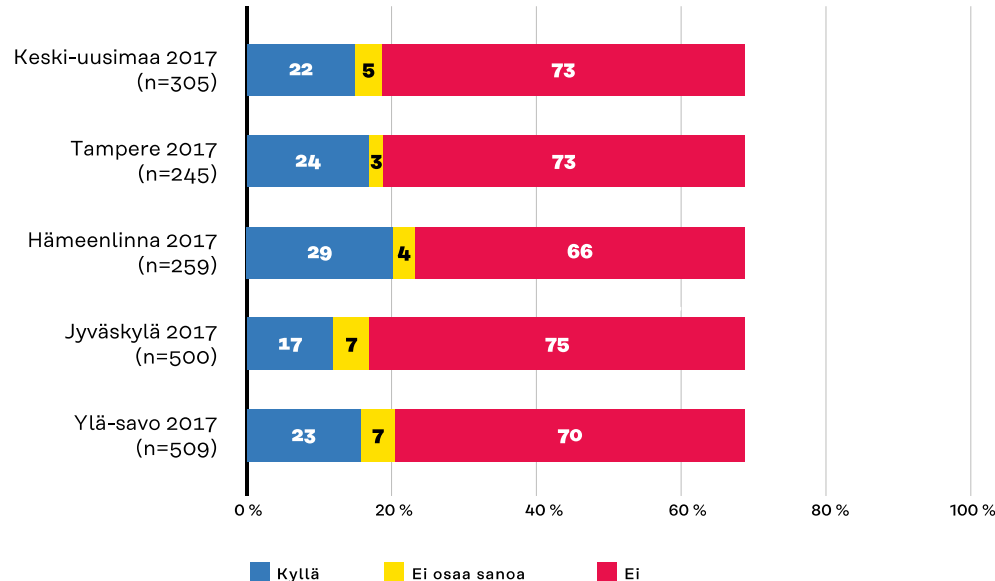
Vaikka valinnanvapautta pidetään tärkeänä, näyttää se olevan ennen kaikkea yksi keino edistää laadukasta, kustannustehokasta terveydenhuoltoa.

Onko vaihtanut tai harkitseeko vaihtavansa terveyskeskuspalvelujen tuottajaa

OLETTEKO JO VAIHTANUT TAI HARKITSETTEKO VAIHTAVANNE TERVEYSKESKUSPALVELUJEN TARJOAJAA?

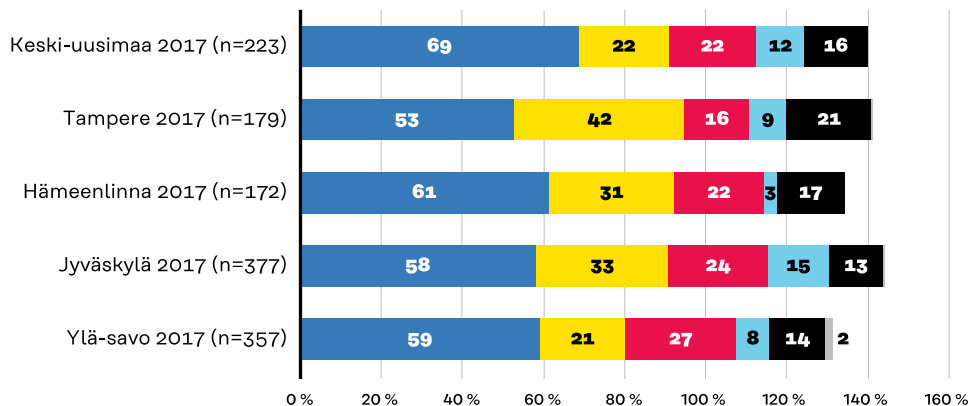
(HML/JKL/Ylä-Savo: ...terveyskeskuspalvelujen tarjoajaa?)

Vaihtohalukkuus on suurinta Hämeenlinnassa ja vähäisintä Jyväskylässä

Tärkeimmät syyt sille, ettei halua vaihtaa terveyskeskuspalvelujen tuottajaa

LUETTELEN TEILLE JOUKON ASIOITA. ILMOITAKAA MITKÄ NIISTÄ OVAT KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT SYYT SILLE, ETTÄ ETTE OLE VAIHTAMASSA PALVELUNTUOTTAJAA. (Ei vaihtaneet/ei vaihtamassa)

- Olette tyytyväinen nykyiseen terveyskeskukseen, ei ole tarvetta vaihtaa
- Ette käytä palveluita, joten vaihtaminen ei ole ajankohtaista
- Menette tottumuksen mukaan terveyskeskukseen, josta olette palvelun aiemmin saanut.
- Ette ole saanut riittävästi tietoa valinnanvapauskokeiluista tai palveluntarjoajista (joten vaihtaminen ei ole mahdollista)
- Jokin muu syy, mikä?
- Ei osaa sanoa

Valinnanvapauskokeiluista sanottua

”Rohkea päänaus.”

”Asiasta on puhuttu paljon korkealla tasolla, mutta siitä ei ole tullut tarpeeksi tietoa, miten asia toteutuu suorittavalla tasolla. Herrojen hölynpölyä.”

”Vaimon kanssa on löydetty paikka jossa ei tarvitse odottaa.”

”Toivoisin että oma lähin terveyskeskus säilyisi.”

”Hyvä juttu, joka mahdollistaa kaikille kokeilla mitä valinnanvapaus tarkoittaa.”

”Toivottavasti se todella on valinnanvapaus. Viimeksi kun kokeilin niin sanottiin että aivan sama vaihtaako, kun toisessakin paikka yhtä pitkät jonot.”

”Älkää ryssikö tätä.”

Havaintoja käynnissä olevista kokeiluista

Kolme yleisintä vaihdon syytä ovat tähän mennessä olleet *

1) aikojen saatavuus, 2) terveysaseman hyvä sijainti ja 3) hyvä hoidon laatu

Hyvin sujuu - Suurimmat käytännön ongelmat ovat liittyneet tiedon liikkuvuuteen ja tietojärjestelmiin

Millainen on tyypillisen vaihtajan profiili? **

Kokeilualueilla tyypillinen vaihtaja tai vaihtoa harkitseva on alle 50-vuotias nainen, joka on työtön tai lomautettu ja joka kokee terveydentilansa huonoksi, melko huonoksi tai keskitasoiseksi ja on käyttänyt terveyspalveluja seitsemän kertaa tai enemmän kuluneen kahden vuoden aikana.

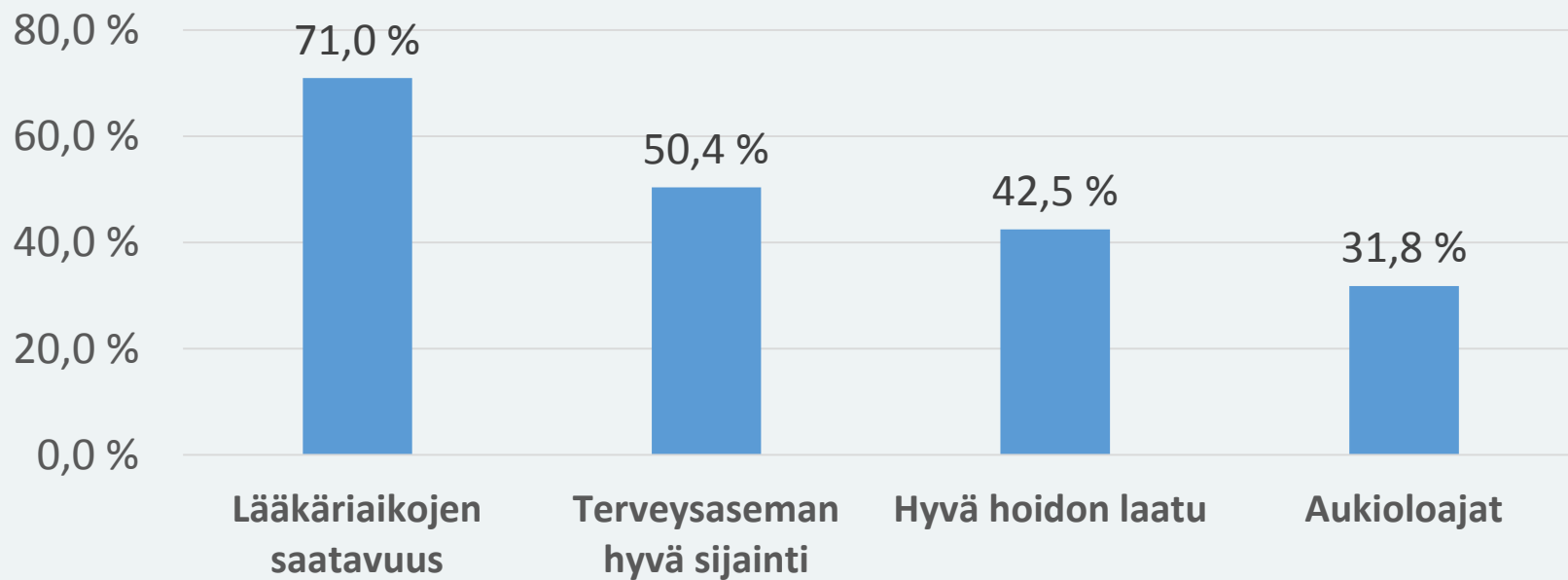
Ihmiset toivovat soten valinnanvapaudelta ennen kaikkea palveluja, jotka istuvat vaivattomasti kiireiseen arkeen. **

* Perustuu kokeilupaikkakunnilta kerättyyn seurantatietoon

** Perustuu Sitran teettämiin kansalaisten kyselytutkimuksiin (Kantarin kysely yli 2000 suomalaiselle)

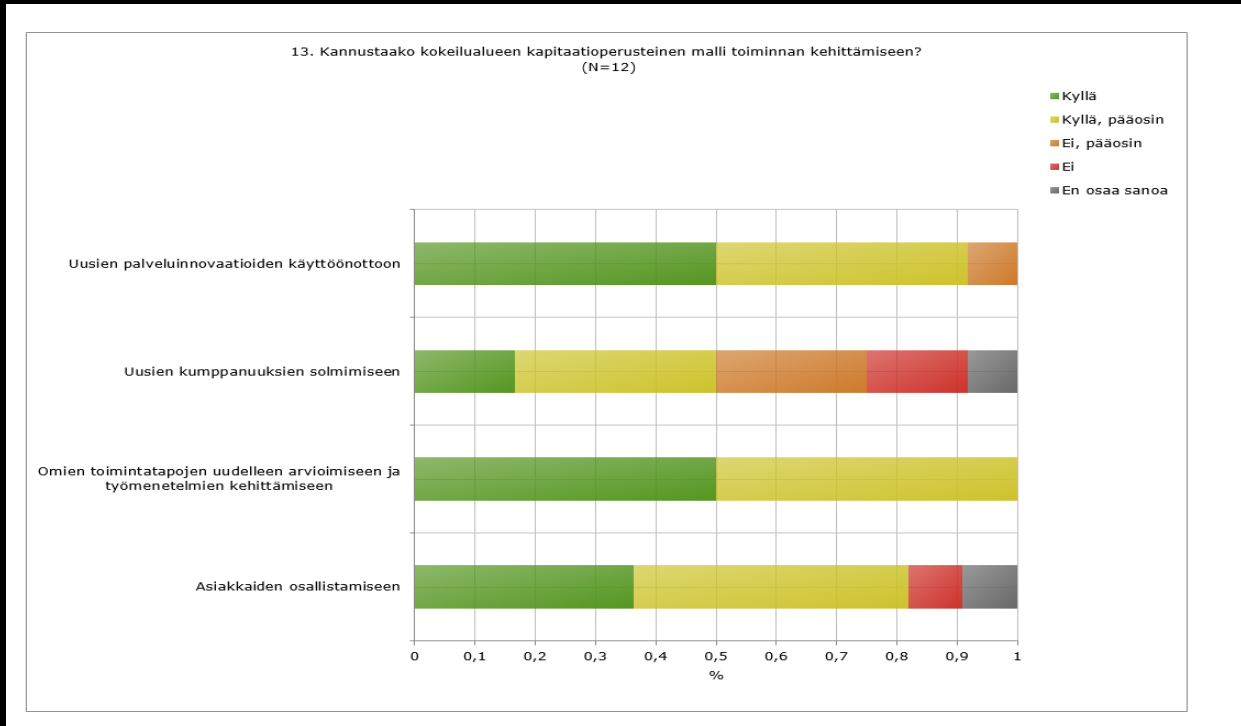
Vaihdon syyt TOP 4

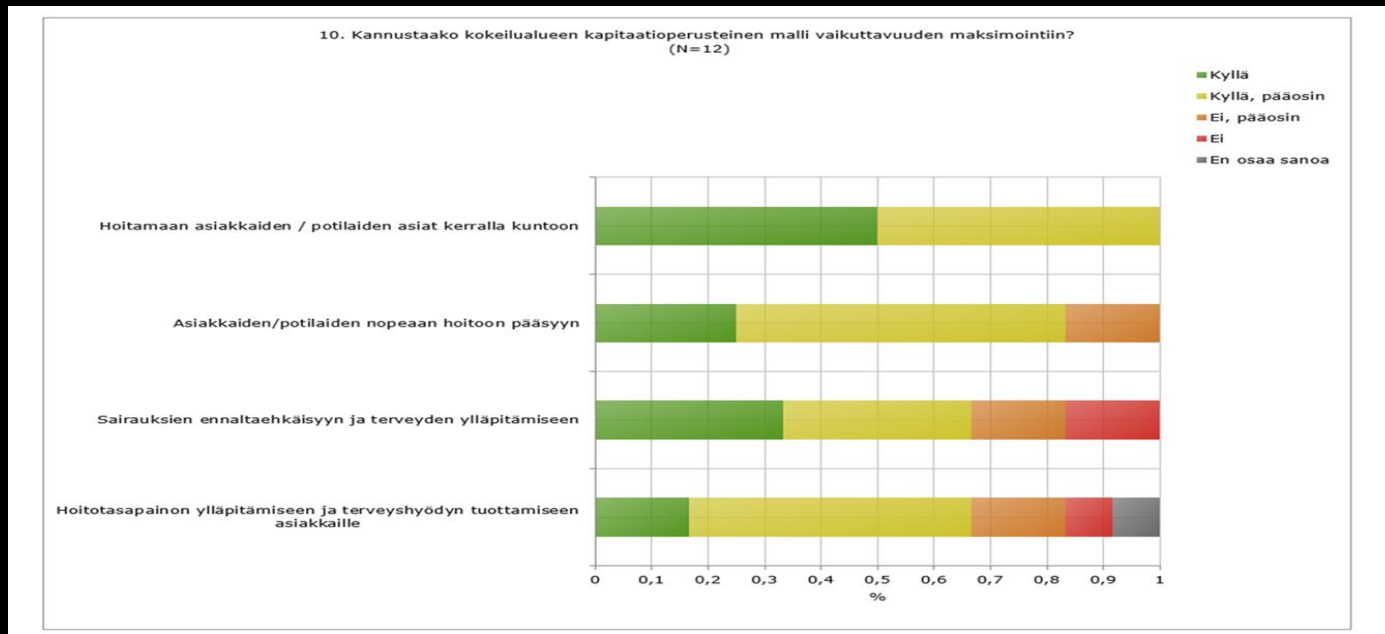
Alustavia tuloksia

- Valinta tehdään, kun palveluille on tarvetta
- Peittävyys noussut, samoin palvelujen käyttö
- Jonot lyhentyneet hieman
 - Yksityisillä noin 20% ta-alueen käynneistä (Hämeenlinna)
 - Käyntisyissä ja diagnooseissa suurimmat: infektiot, niska- ja selkävaivat, hengitystieongelmat (akuutit) (pDRG TOP 20), ei eroa hämeenlinnalaisista keskimäärin
 - 68% valinneista on myös käyttänyt palveluita Hämeenlinnassa (käynnit, ei esim. puhelut)
- Erikoissairaanhoidon käyttöä tarkasteltu
 - Käyntimäärät vielä liian pienet johtopäätöksiin
 - Henkilöstö herännyt ja pohtii: miten pärjäämme kilpailussa?

Palveluntuottajien ensivaikutelmia: Kapitaatiomalli kannustaa uusien innovaatioiden käyttöönottoon 1(2)

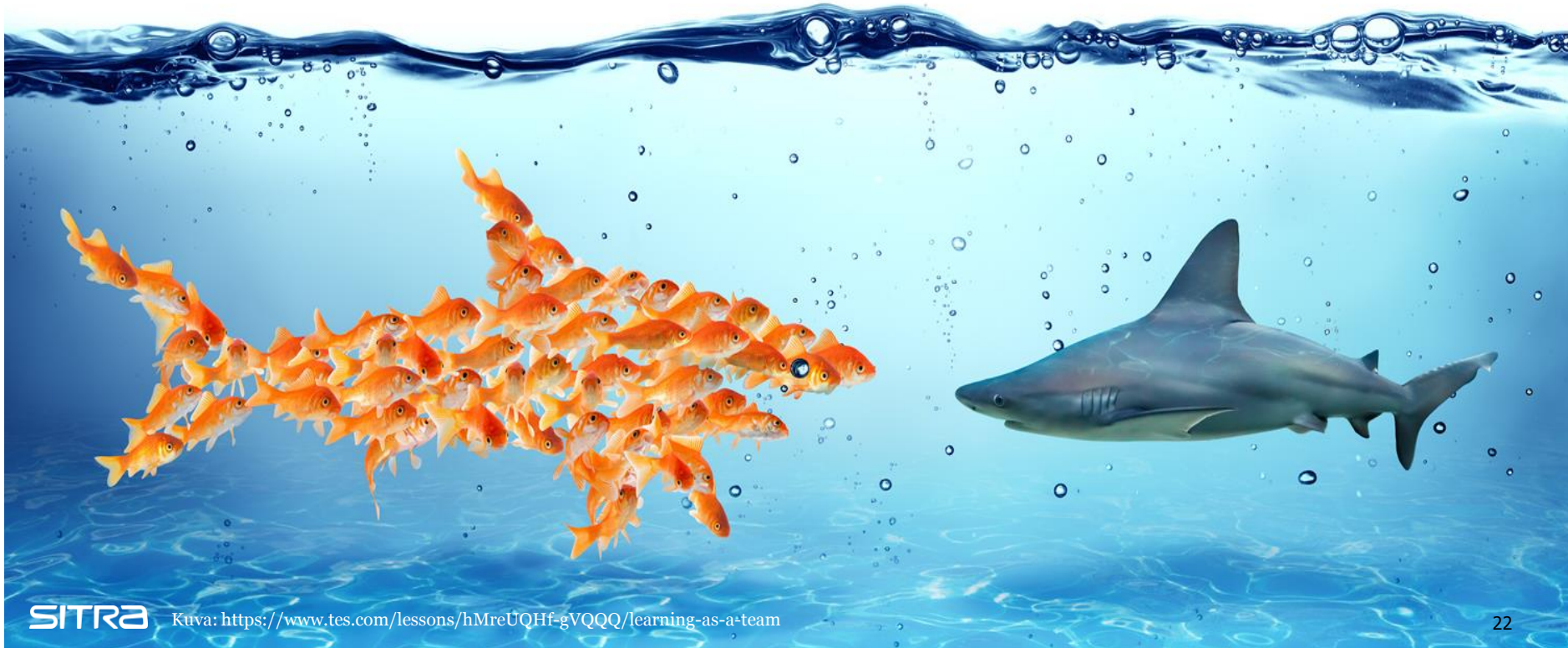

Mutta kapitaatiokorvauksen rinnalle tarvitaan kannustimia, jos tavoitellaan vaikuttavuutta 2(2)

Kokeiluissa eniten kiitosta on tullut niin yksityisiltä kuin julkisiltakin tuottajilta:

#Yhdessä

SOTEUTTAMO

Soteuttamo on sosiaali- ja terveysalan uudistamisen ja verkostojen kehittämisen työkalupakki. Soteuttamo edistää ekosysteemiajattelua sote-alalla ja eri toimialojen välillä. Mistä on kyse?

www.soteuttamo.fi

Tuolit ja seinät yhteiskäyttöön, vertaisvoimasta vaikuttavuutta!

14.3. **Soteuttamo-valinnanvapaustreffit II Tampereella klo 8-10. Ilmoittautuminen: Kutsu valinnanvapaustreffeille ti 14.3.2017 (002)**

16.3. **Keski-Uudenmaan Soteuttamo-infoklinikka klo 13.30 Lisätiedot ja ilmoittautuminen**

3.4. **Soteuttamo & tuotteistamisparraus sote-tuottajille Tampereella klo 16-19. Lisätietoa tulossa pian**

4.4. **Soteuttamon verkottumisiltapäivä ja Tokezin 'Sairaalon suomi' –rahoitushaku, HKI Lisätiedot**

7.4. **Soteuttamo meets Villagers – Health Innovation Village Lisätietoja**

20.4. **Reboot Hospital – paikka ja aika tarkentuvat myöhemmin Lisätietoja**

25.-26.4. **Upgraded Life Festival – Linking the innovators of health and wellness. Paikka: Academic Medical Center Helsinki (Biomedicum, Haartmaninkatu 8) Lisätietoja**

10.5. **Hämeenlinnan Soteuttamo klo 10 – Lisätietoja tulossa**

11.5. **Ylä-Savon Soteuttamo Iisalmissa – Lisätietoja tulossa**

Esimerkki uudesta palvelumallista

Hyvinvointipaku

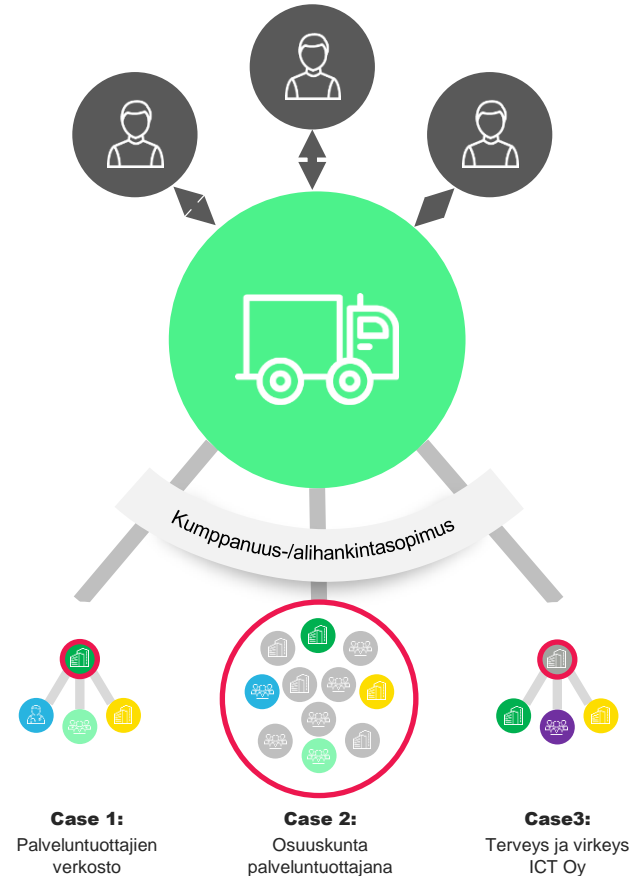
– liikkuva sote-asema useiden tuottajien yhteiskäytössä

Hyvinvointipaku on Tekee Hyvää ry:n omistama, liikkuva sote-asema, joka on useiden palveluntuottajiksi listautuneiden toimijoiden yhteiskäytössä kunnan/kuntayhtymän/maakunnan alueella

Hyvinvointipaku takaa sote-palveluiden saatavuuden niille, joilla pääsy kiinteisiin palvelupisteisiin on rajattua tai huonojen kulkuyhteyksien vuoksi mahdotonta.

Hyvinvointipaku kiertää vakioreittiä alueellaan, ennalta suunnitellun aikataulun mukaisesti. Sen lisäksi pakun reittiä päivitetään ja optimoidaan päivän aikana dynaamisesti, eri palveluntuottajilta tulevien asiakaskäyntitilausten pohjalta.

Tekee Hyvää Ry teki sopimuksen useiden palveluntuottajien kanssa liikkuvan sote-palveluiden tuottamisesta, joista se saa tuottajilta sekä kiinteän kuukausikorvauksen että tilattuihin kotikäynteihin pohjautuvan korvauksen.

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

sitra.fi | seuraavaerä.fi

@sitrafund

SITRA